

Jacek Jaworski

Zapotrzebowanie menedżerów na informacje finansowe a obowiązkowe systemy ewidencyjne w sektorze małych przedsiębiorstw w Polsce

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/4, 265-275

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JACEK JAWORSKI

*Zapotrzebowanie menedżerów na informacje finansowe
a obowiązkowe systemy ewidencyjne
w sektorze małych przedsiębiorstw w Polsce*

Managers' information needs and mandatory filing systems in the small enterprises sector in Poland

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, systemy ewidencyjne, potrzeby informacyjne

Key words: small and medium enterprises, filing systems, information needs

Wstęp

Informacje finansowe są kluczowe w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Ich pomiar jest podstawowym zadaniem systemu ewidencyjnego szeroko pojętej rachunkowości. Od jego struktury i funkcjonalności zależy ilość i jakość dostarczanej informacji, a w konsekwencji racjonalność i skuteczność zarządzania przedsiębiorstwem.

Trzon systemu ewidencyjnego stanowią ewidencje obowiązkowe. Obecnie przepisy prawa dopuszczają stosowanie czterech różnych systemów ewidencyjnych, w zależności od formy prawnej, rozmiarów i charakteru prowadzonej działalności. Ta różnorodność systemów ewidencyjnych dotyczy głównie sektora małych przedsiębiorstw. Celem artykułu jest scharakteryzowanie zakresu informacji dostarczanej przez wspomniane systemy w świetle potrzeb informacyjnych menedżerów. Do weryfikacji przyjęto dwie hipotezy:

- H1) potrzeby informacyjne menedżerów małych przedsiębiorstw oraz użytkowany, obowiązkowy system ewidencyjny wzajemnie od siebie zależą,
- H2) jednakże stosowane rozwiązania ewidencyjne potrzeb tych nie zaspakajają.

Identyfikację potrzeb informacyjnych menedżerów przeprowadzono za pomocą badań ankietowych. Ocena zależności ww. potrzeb i użytkowanego systemu ewidencyjnego oparto na analizie statystycznej otrzymanych odpowiedzi. Prezentację wyników badań poprzedzono charakterystyką obowiązkowych systemów ewidencyjnych małych firm w Polsce oraz informacji przez te systemy dostarczanych.

1. Informacje finansowe użyteczne w zarządzaniu a systemy ewidencyjne w sektorze małych przedsiębiorstw w Polsce

Informacje finansowe dotyczą wszelkich zjawisk ekonomicznych towarzyszących pozyskiwaniu, gromadzeniu i wydatkowaniu środków pieniężnych przez przedsiębiorstwo. Biorąc pod uwagę użyteczność informacji finansowych w procesie zarządzania, można je podzielić na dwie główne grupy: informacje dotyczące zarządzania krótkoterminowym przedsiębiorstwem oraz wspierające decyzje długoterminowe¹.

Najczęściej wymienianym krótkoterminowym celem finansowym przedsiębiorstwa jest maksymalizacja zysku. Jego retro- i prospektywny pomiar opiera się na informacjach o bieżących i planowanych przychodach oraz kosztach. Uzpełnieniem oceny wyniku finansowego w wielkościach bezwzględnych jest badanie zdolności przedsiębiorstwa do generowania zysków (rentowności) na podstawie relacji uzyskiwanych wyników i zaangażowanych zasobów².

Kolejną klasą informacji wspierających decyzje krótkoterminowe są dane o sprawności działania. Dotyczą one takich kategorii jak realizowana marża handlowa, produktywność, kapitało- i pracochłonność działalności przedsiębiorstwa, a także relacje pomiędzy terminami zapadalności zobowiązań a okresami użytkowania aktywów obrotowych³. Ten ostatni zakres informacji jest blisko związany z drugim bardzo ważnym zadaniem krótkoterminowej polityki finansowej przedsiębiorstwa, a mianowicie z utrzymaniem płynności finansowej⁴. W prospektywnej ocenie zdolności przedsiębiorstwa do regulowania zobowiązań, oprócz bieżącego pomiaru płynności, użyteczne jest rozpoznanie zapotrzebowania na gotówkę *ex ante*⁵.

¹ Szerszego omówienia klas informacji finansowych oraz ich roli w zarządzaniu dokonali: J. Jaworski, P. Sopiński, *Luki informacyjne w zarządzaniu małym przedsiębiorstwem w świetle paradygmatu informacyjno-ekonomicznego rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 59 (115).

² Patrz: L. Bednarski, R. Borowiecki, J. Duraj, E. Kurtys, T. Waśniewski, B. Wersty, *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław 2001, s. 66; M. Sierpińska, T. Jachna, *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2004, s. 222–264.

³ M. Sierpińska, T. Jachna, *op. cit.*, s. 95–96.

⁴ *Ibidem*, s. 79–89.

⁵ W. Pluta, *Planowanie finansowe w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2003, s. 62–66.

Zarządzanie długoterminowe jest ukierunkowane na maksymalizację wartości przedsiębiorstwa. Z racji długiego horyzontu czasowego większość informacji potrzebnych menedżerowi dotyczy wielkości planowanych. Decyzje powinny być poprzedzone analizą strategiczną. W analizie tej kluczową rolę odgrywają informacje o finansowych efektach planowanych działań, których źródłem są sprawozdania finansowe *pro forma*⁶. Ważny element analizy strategicznej stanowi także rozpoznanie pozycji przedsiębiorstwa w danej branży. Dzięki temu możliwe jest ustalenie słabych i mocnych stron własnej firmy oraz szans i zagrożeń wynikających z zewnętrznych warunków gospodarowania.

Ważnych informacji w zarządzaniu długoterminowym dostarcza pomiar i monitorowanie wartości przedsiębiorstwa. Z kolei jedną z podstawowych metod kreowania tejsze wartości jest działalność inwestycyjna. Wartość tworzą inwestycje przynoszące korzyści wyższe niż średnioważony koszt zaangażowanego kapitału. Zatem istotne ze strategicznego punktu widzenia informacjami finansowymi są również dane o opłacalności podejmowanych inwestycji, a także o koszcie i strukturze kapitału przedsiębiorstwa⁷.

Źródłem danych koniecznych do przygotowania wyżej omówionych informacji są obowiązkowe i fakultatywne ewidencje prowadzone w każdym przedsiębiorstwie. Czynnikiem decydującym o obowiązkach ewidencyjnych polskich przedsiębiorstw jest przyjęta forma prawna oraz zadeklarowane opodatkowanie dochodu. W zależności od dokonanych wyborów przedsiębiorstwa są zobowiązane prowadzić następujące systemy ewidencyjne:

- 1) księgi rachunkowe,
- 2) podatkową księgę przychodów i rozchodów (KPiR),
- 3) ewidencję przychodów w podatku zryczałtowanym,
- 4) ewidencję wynikającą z opodatkowania kartą podatkową.

Do prowadzenia ksiąg rachunkowych są zobowiązane wszystkie osoby prawne oraz przedsiębiorstwa osób fizycznych, których obroty w roku poprzednim przekroczyły 1 200 tys. euro⁸. Księgi rachunkowe dostarczają informacji o wszystkich omówionych kategoriach finansowych. Umożliwiają ich wiarygodne prognozowanie, dając podstawę do szerokiej oceny efektów gospodarowania przedsiębiorstwa oraz czynników kształtujących te efekty. Ten system ewidencyjny charakteryzuje się największą pojemnością informacyjną ze wszystkich wymienionych⁹.

⁶ *Ibidem*, s. 141.

⁷ P. Szczepankowski, *Wycena i zarządzanie wartością przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa 2007, s. 83–105.

⁸ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz. U. 2002, nr 76, poz. 694 z późniejszymi zmianami.

⁹ J. Jaworski, *Zmiany w potrzebach informacyjnych a polityka uproszczeń w rachunkowości małych przedsiębiorstw w Polsce*, [w:] *Wpływ międzynarodowych i krajowych regulacji sprawozdawczości finansowej i auditingu na zmiany w praktyce rachunkowości*, I. Sobańska, A. Szychta (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007, s. 354.

Przedsiębiorstwa osób fizycznych, które nie przekroczyły ww. kwoty przychodów i nie prowadzą ksiąg rachunkowych, są zobowiązane do prowadzenia ewidencji regulowanych przepisami podatkowymi. Podstawowe urządzenie ewidencyjne, którego stosowanie jest obowiązkiem przedsiębiorstw opodatkowanych na zasadach ogólnych, stanowi podatkowa księga przychodów i rozchodów¹⁰. Ewidencjonowane w niej przychody i koszty umożliwiają ustalenie czynników kształtujących wynik finansowy. Wraz z KPiR podatnik jest zobowiązany prowadzić ewidencje składników majątkowych, do których należą np. ewidencja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, ewidencja wyposażenia, obowiązkowa inwentaryzacja zapasów itd. Ta forma ewidencyjna jest jednak pozbawiona np. informacji o należnościach i zobowiązaniach, a także o obrocie środkami pieniężnymi¹¹. Zatem KPiR stanowi system ewidencyjny uboższy od ksiąg rachunkowych, przy którym utrudnione jest pozyskiwanie informacji m.in. o płynności finansowej, zapotrzebowaniu na gotówkę, zadłużeniu czy koszcie kapitału.

Podatnicy, których przychody w poprzednim roku nie przekroczyły kwoty 150 tys. euro lub też rozpoczynający działalność gospodarczą, mogą zrezygnować z zasad ogólnych opodatkowania dochodu i wybrać zryczałtowany podatek od przychodów ewidencjonowanych¹². Wówczas w przedsiębiorstwie są gromadzone jedynie dane o przychodach. Oprócz informacji o wypłaconych wynagrodzeniach nie ewidencjonuje się ponoszonych kosztów. Pomiar składników majątkowych przewiduje sporządzanie na koniec roku spisu z natury zapasów oraz prowadzenie ewidencji środków trwałych. Ten system ewidencyjny oprócz podstawowej wiedzy o przychodach i sprawności działania nie dostarcza większości informacji użytecznych w zarządzaniu¹³.

Najuboższy system ewidencyjny (a właściwie jego brak) towarzyszy opodatkowaniu kartą podatkową. Mogą ją stosować osoby prowadzące działalność określoną w załączniku do Ustawy o podatku zryczałtowanym¹⁴. Wymiar podatku w tej formie jest wyrażony kwotowo i zależy od rodzaju prowadzonej działalności, liczby pracowników oraz mieszkańców gminy, w której działalność jest prowadzona. W tym przypadku nie wymaga się prowadzenia jakiegokolwiek ewidencji. Oznacza to, że system związany z kartą podatkową nie dostarcza żadnych z omówionych klas informacji finansowych.

W tabeli 1 podsumowano użyteczność omówionych systemów ewidencyjnych w dostarczaniu informacji finansowych użytecznych w zarządzaniu.

¹⁰ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz. U. 2000, nr 14, poz. 176 z późniejszymi zmianami.

¹¹ Szerzej: J. Jaworski, *Jak wykorzystać podatkową księgę przychodów i rozchodów do zarządzania małym przedsiębiorstwem*, „Rachunkowość” 2009, nr 9, s. 24.

¹² Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, Dz. U. 1998, nr 144, poz. 930 z późniejszymi zmianami.

¹³ J. Jaworski, *Zmiany w potrzebach informacyjnych...*, s. 356.

¹⁴ *Ibidem*.

Tabela 1. Użyteczność systemów ewidencyjnych stosowanych w polskim sektorze małych przedsiębiorstw w dostarczaniu informacji finansowej dla potrzeb zarządzania

Informacje o:		Systemy ewidencyjne			
		Karta podatkowa	Ryczałt od przych. ewid.	KPiR	Księgi rach.
Zarządzanie krótkoterm.	przychodach	–	++	++	+++
	kosztach	+	+	++	+++
	rentowności	–	–	+/?	+++/?
	sprawności działania	–	+/?	+/?	+++/?
	płynności finansowej	–	–	–	+++/?
	zapotrzebowaniu na gotówkę	–	–	–	+++/?
Zarządzanie długoterm.	finansowych efektach planów długoterminowych	–	–	+/?	+++/?
	pozycji finansowej w branży	–	–	++/?	+++/?
	wartości przedsiębiorstwa	–	–	+/?	++/?
	opłacalności inwestycji	–	–	+/?	+++/?
	koszcie kapitału	–	–	–	++/?
	zadłużeniu przedsiębiorstwa	–	–	–	+++/?
– system nie dostarcza użytecznych informacji, + system dostarcza informacji szczytkowych, ++ system dostarcza informacji ogólnych, +++ system dostarcza informacji szczegółowych, ? dla pozyskania kompletnej informacji jest wymagane zastosowanie narzędzi innych dyscyplin, np. rachunkowości zarządczej, analizy i planowania finansowego itd.					

Źródło: opracowanie własne

2. Metodyka badań empirycznych

Ocena informacyjnej użyteczności scharakteryzowanych systemów ewidencyjnych wymaga diagnostyki potrzeb informacyjnych menedżerów. Dokonano jej na bazie badań ankietowych przeprowadzonych na reprezentatywnej próbie małych przedsiębiorstw¹⁵. Strukturę respondentów z uwzględnieniem stosowanych obowiązkowych systemów ewidencyjnych przedstawia tabela 2.

¹⁵ 1008 respondentów zostało wylosowanych warstwowo z zachowaniem struktury populacji generalnej na podstawie wskaźników dotyczących wielkości, rodzaju prowadzonej działalności oraz rozkładu terytorialnego przedsiębiorstw. Więcej o próbie badawczej: J. Jaworski, P. Sopiński, *op. cit.*

Tabela 2. Struktura ankietowanych przedsiębiorstw

Podział	Liczba	%
System ewidencyjny		
Księgi rachunkowe	312	30,95
KPiR	435	43,15
Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych	207	20,54
Karta podatkowa	54	5,36

Źródło: opracowanie własne

Respondentom zadano pytanie: które z wymienionych informacji (tabela 1) są, Pani/Pana zdaniem, najważniejsze z punktu widzenia osoby prowadzącej firmę przy podejmowaniu decyzji krótko- i długoterminowych? Odpowiedzi udzielano, oceniając poszczególne klasy informacji finansowych w skali 1–5 (1 – najmniej ważne, 5 – bardzo ważne).

Ocenę ogólnych wyników badania przeprowadzono na podstawie średniej arytmetycznej uzyskanych ocen. Relacje pomiędzy potrzebami informacyjnymi (X) a stosowanymi systemami ewidencyjnymi (Y) diagnozowano za pomocą testu niezależności zmiennych jakościowych χ^2 . Służy on do weryfikacji hipotezy zerowej, że zmienne X i Y są niezależne. Sprawdzeniem testu jest empiryczna statystyka χ^2 , zbudowana na podstawie różnic między faktyczną liczbą jednostek posiadających i-ty wariant zmiennej X i j-ty wariant zmiennej Y a liczbą jednostek, dla której zmienne byłyby całkowicie niezależne. Statystyka ta ma asymptotyczny rozkład chi-kwadrat. Przekroczenie wartości krytycznej powoduje odrzucenie hipotezy zerowej testu, co oznacza, że zmienne X i Y są zależne¹⁶. Siłę zdiagnozowanych zależności zmierzono, wykorzystując współczynniki zbieżności T-Czuprowa i kontyngencji C-Pearsona. Wartości obu współczynników mieszczą się w przedziale 0–1. Im wyższe ich wartości, tym zależność jest silniejsza¹⁷.

3. Wyniki badań

Tabela 3 zawiera średnie oceny dla obu obszarów zarządzania. Najważniejsze w zarządzaniu krótkoterminowym okazały się informacje o płynności finansowej. Nieco niższe oceny otrzymały dane o poziomie kosztów i przychodów, a w konsekwen-

¹⁶ Szerzej: A. Balicki, W. Makać, *Metody wnioskowania statystycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002, s. 249–253.

¹⁷ W. Makać, D. Urbanek-Krzysztofia, *Metody opisu statystycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007, s. 143.

cji o rentowności prowadzonej działalności. Za mniej istotne przedsiębiorcy uznali informacje o sprawności działania oraz zapotrzebowaniu na gotówkę. W obszarze zarządzania długoterminowego najbardziej oczekiwane są informacje o poziomie zadłużenia. Na drugim miejscu znalazły się dane o finansowych efektach planów długoterminowych. Relatywnie wysoko ocenione zostały także informacje o opłacalności inwestycji. Niższe oceny uzyskały dane o pozycji finansowej w branży, koszcie kapitału oraz o wartości przedsiębiorstwa.

Tabela 4 prezentuje obliczenia statystyk χ^2 oraz współczynników T-Czuprowa oraz C-Pearsona. Dla obszaru zarządzania krótkoterminowego statystycznie istotną zależność pomiędzy stosowanym systemem ewidencyjnym a potrzebami informacyjnymi stwierdzono w zakresie płynności finansowej, rentowności, sprawności działania oraz zapotrzebowania na gotówkę (rysunek 1). W przypadku decyzji długoterminowych zależność występuje jedynie dla dwóch rodzajów informacji: o poziomie długu i o wartości przedsiębiorstwa (rysunek 2). We wszystkich przypadkach zależność jest jednak słaba.

Tabela 3. Zapotrzebowanie na informacje finansowe dla obszaru zarządzania krótkoterminowego

		Informacje o:	Ocena (śr arytm.)
Zarządzanie krótkoterm.	1.	płynności finansowej	4,2771
	2.	kosztach	4,1023
	3.	przychodach	4,0448
	4.	rentowności	4,0089
	5.	sprawności działania	3,9213
	6.	zapotrzebowaniu na gotówkę	3,5471
	7.	innych kategoriach	3,4216
Zarządzanie długoterm.	1.	zadłużeniu przedsiębiorstwa	3,9740
	2.	finansowych efektach planów długoterminowych	3,9393
	3.	opłacalności inwestycji	3,9095
	4.	pozycji finansowej w branży	3,8569
	5.	koszcie kapitału	3,8242
	6.	wartości przedsiębiorstwa	3,7783
	7.	innych kategoriach	3,0944

Źródło: opracowanie własne

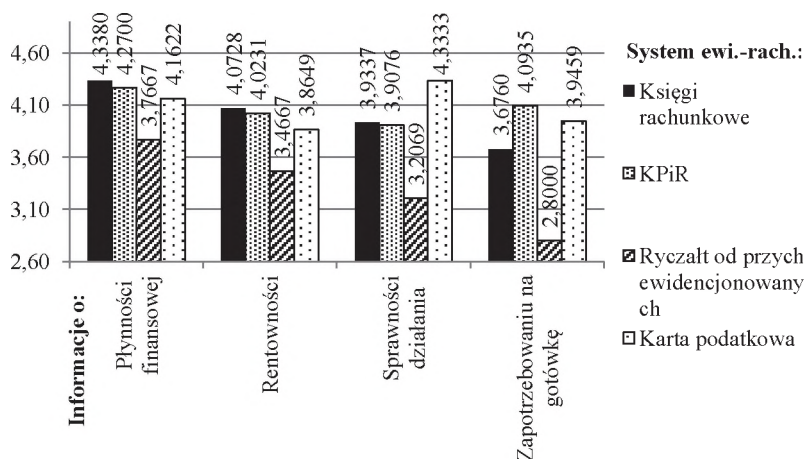
Tabela 4. Zależność zgłaszanych potrzeb informacyjnych od stosowanych systemów ewidencyjnych

Zarządzanie krótkoterminowe								
Informacje o:		płynności	rentowności	sprawn. dział.	zapotrz. na got.	przychodach	kosztach	innych kateg.
χ^2	Emp.	39,44	32,67	49,59	38,83	10,27	11,57	14,65
	Kryt.	21,03	21,03	21,03	21,03	21,03	21,03	21,03
Zależność		Istnieje	Istnieje	Istnieje	Istnieje	Brak	Brak	Brak
T-Czuprow		0,1072	0,0978	0,1202	0,1069	–	–	–
C-Pearson		0,1956	0,1790	0,2184	0,1951	–	–	–
Siła zal.		Słaba	Słaba	Słaba	Słaba	–	–	–
Zarządzanie długoterminowe								
Informacje o:		zadłużeniu	koszcie kapitału	opłac. inwest.	wartości przed.	poz. finans.	ef. pl. długot.	innych kateg.
χ^2	Emp.	29,63	20,18	15,50	23,98	14,52	19,09	11,45
	Kryt.	21,03	21,03	21,03	21,03	21,03	21,03	21,03
Zależność		Istnieje	Brak	Brak	Istnieje	Brak	Brak	Brak
T-Czuprow		0,0929	–	–	0,0834	–	–	–
C-Pearson		0,1704	–	–	0,1533	–	–	–
Siła zal.		Słaba	–	–	Słaba	–	–	–

Źródło: opracowanie własne.

W obszarze zarządzania krótkoterminowego dla menedżerów przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe najistotniejsze są informacje o płynności finansowej oraz o rentowności przedsiębiorstw. Zapotrzebowanie na pozostałe dane zostało ocenione poniżej 4,0.

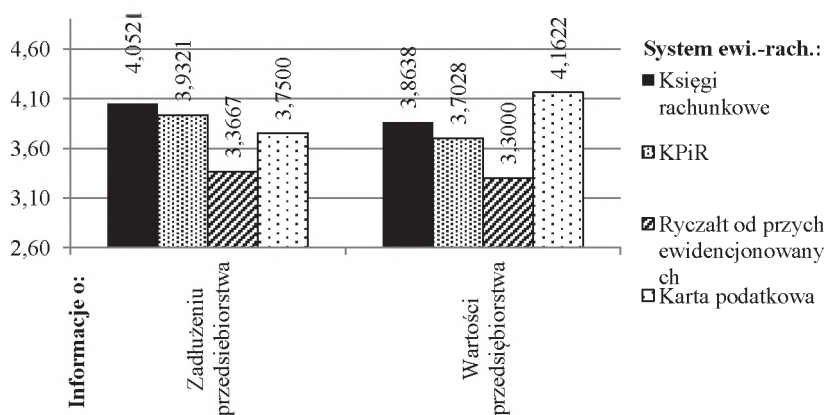
Przedsiębiorcy prowadzący KPiR najwyżej ocenili istotność informacji o płynności finansowej oraz zapotrzebowaniu na gotówkę. Za mniej ważne uznali dane o rentowności i sprawności działania. Tymi ostatnimi informacjami najbardziej zainteresowani byli przedsiębiorcy opodatkowani kartą podatkową. Niewiele niżej ocenili oni swoje zapotrzebowanie na dane o płynności finansowej.

Rysunek 1. Potrzeby informacyjne menedżerów a system ewidencyjny w zarządzaniu krótkoterminowym

Źródło: opracowanie własne

Najmniejsze zainteresowanie informacjami finansowymi wyrazili właściciele przedsiębiorstw opodatkowanych ryczałtem. Najważniejsze dla nich są dane o płynności finansowej, zaś za najmniej ważne uznali oni informacje o zapotrzebowaniu na gotówkę.

Rysunek 2. Potrzeby informacyjne menedżerów a system ewidencyjny w zarządzaniu długoterminowym

Źródło: opracowanie własne

Podobnie jak dla krótkiego okresu w zarządzaniu długoterminowym najmniejsze potrzeby informacyjne charakteryzują przedsiębiorców opodatkowanych ryczałtem. Oba rozpatrywane rodzaje informacji (o zadłużeniu i wartości przedsiębiorstwa) uzyskały oceny niewiele wyższe od 3,0. Dla przedsiębiorców prowadzących księgi

rachunkowe najistotniejsze okazały się dane o poziomie długu. Nieco mniejsze noty uzyskały informacje o wartości przedsiębiorstwa. Podobny rozkład, lecz z niższymi ocenami mają potrzeby informacyjne menedżerów firm prowadzących KPiR. Przedsiębiorcy opodatkowani kartą podatkową za ważniejsze uznali dane o wartości przedsiębiorstwa.

Zakończenie

Menedżerowie wyżej niż dla długiego okresu ocenili swoje potrzeby informacyjne dla obszaru zarządzania krótkoterminowego. Potwierdza to powszechnie uznaną tezę, że małe przedsiębiorstwa są nastawione głównie na przetrwanie w krótkim czasie. W tym zakresie ich menedżerowie oczekują informacji o płynności finansowej, ponoszonych kosztach, generowanych przychodach, a w konsekwencji o rentowności przedsiębiorstwa.

Podczas podejmowania decyzji długoterminowych menedżerowie zainteresowani są przede wszystkim informacjami o zadłużeniu przedsiębiorstwa oraz o finansowych efektach planów długoterminowych. Za ważne uznano także dane o opłacalności inwestycji oraz o pozycji finansowej firmy w branży.

Biorąc pod uwagę zróżnicowanie informacji dostarczanych przez obowiązkowe systemy ewidencyjne, można było założyć, że wybory dokonywane w tym zakresie będą zależeć od potrzeb informacyjnych przedsiębiorców. Prawdopodobne było również założenie, iż ww. potrzeby będą zależeć od zakresu informacji dostarczanych przez system ewidencyjny (hipoteza badawcza H1). Założenia te zostały potwierdzone jedynie częściowo. Wzajemna zależność potrzeb informacyjnych menedżerów i użytkowanego systemu ewidencyjnego została wyraźnie zaznaczona w obszarze zarządzania krótkoterminowego. Dla zarządzania długoterminowego zależność ta jest zdecydowanie węższa. W obu obszarach siła zdiagnozowanych zależności jest niewielka. Oznacza to, że zapotrzebowanie menedżerów na informacje ma nieznaczny wpływ na wybór systemu ewidencyjnego i odwrotnie, informacje dostarczane przez ten system w niewielkim stopniu wpływają na potrzeby informacyjne przedsiębiorców.

Potrzeby informacyjne o rozkładzie zbliżonym do zagregowanych wyników badania zgłaszają menedżerowie przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe oraz KPiR. Ci pierwsi nieco wyżej oceniają istotność większości analizowanych informacji finansowych. Firmy opodatkowane ryczałtem zdają się całkowicie nie doceniać znaczenia informacji finansowych w podejmowaniu decyzji, w przeciwieństwie do przedsiębiorców opodatkowanych kartą podatkową, którzy niespodziewanie wysoko ocenili ich istotność.

Druga hipoteza badawcza została zweryfikowana pozytywnie. Jedynie księgi rachunkowe dostarczają informacji, które umożliwiają ocenę płynności finansowej, kosztów, przychodów i rentowności oraz zadłużenia przedsiębiorstwa. Sporządzane na ich podstawie sprawozdanie finansowe jest dobrą podstawą do planowania kon-

sekwencji finansowych podejmowanych decyzji. Wydaje się, że stosujący je menedżerowie rozumieją ich wartość informacyjną, wysoko oceniając istotność informacji finansowych w podejmowaniu decyzji.

KPiR nie dostarcza menedżerom informacji potrzebnych do oszacowania płynności, a także zadłużenia przedsiębiorstwa. Na jej podstawie trudno jest ocenić opłacalność inwestycji. Tymczasem przedsiębiorcy prowadzący KPiR właśnie takich informacji oczekują. Oznacza to, że KPiR nie zaspokaja ich potrzeb informacyjnych. Ewidentny i szczególnie widoczny jest brak korespondencji tychże potrzeb i dostarczanych przez system ewidencyjny informacji dla karty podatkowej. Jedynie w przypadku przedsiębiorców opodatkowanych ryczałtem niskie zapotrzebowanie na dane towarzyszy niewielkiej pojemności informacyjnej systemu ewidencyjnego.

Bibliografia

1. Balicki A., Makać W., *Metody wnioskowania statystycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2002.
2. Bednarski L., Borowiecki R., Duraj J., Kurtys E., Waśniewski T., Wersty B., *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław 2001.
3. Jaworski J., *Jak wykorzystać podatkową księgę przychodów i rozchodów do zarządzania małym przedsiębiorstwem*, „Rachunkowość” 2008, nr 9.
4. Jaworski J., *Zmiany w potrzebach informacyjnych a polityka uproszczeń w rachunkowości małych przedsiębiorstw w Polsce*, [w:] *Wpływ międzynarodowych i krajowych regulacji sprawozdawczości finansowej i auditingu na zmiany w praktyce rachunkowości*, I. Sobańska, A. Szychta (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007.
5. Jaworski J., Sopiński P., *Luki informacyjne w zarządzaniu małym przedsiębiorstwem w świetle paradygmatu informacyjno-ekonomicznego rachunkowości*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 59 (115).
6. Makać W., Urbank-Krzysztofiak D., *Metody opisu statystycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007.
7. Pluta W., *Planowanie finansowe w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2003.
8. Sierpińska M., Jachna T., *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych*, PWN, Warszawa 2004.

Managers' information needs and mandatory filing systems in the small enterprises sector in Poland

The main objective of this paper is to present the results of research concerning managers' information needs in the small enterprises sector in the area of financial information. These needs were compared with information provided by accounting systems applied in this sector. In this context, two hypotheses were formulated. First, that accounting systems and the managers' information needs are interdependent. And second, that financial information provided by filing systems used in the small enterprises sector in Poland does not meet information needs of managers. An attempt at verifying these hypotheses was based on a survey conducted among managers of small businesses in Poland.